

Conversant amb...

JOSEP MORETÓ I PUIGDOMÈNECH

Vaig pensar que el personatge d'aquest mes molt bé podia ser l'amic Josep Moretò, gens fàcil de convèncer perquè uneix a la seva vasta cultura una modèstia innata que li fa creure que una vida com la seva, dedicada fonamentalment al treball, no pot resultar gaire interessant.

-En el temps de la nostra infantesa no hi havia més possibilitats de cultura que les Escoles nacionals (els Col·legis Nous). Sincerament, no et recordo com a company d'estudis, amb el Sr. Vigo o el Sr. Sisó. On vares adquirir els teus coneixements?

-Tens mala memòria, perquè ja havíem anat plegats a ca la Rosenda, i amb el Sr. Vigo, també. Recordo, amés, que amb el Sr. Monclús tu seies en taula separada.

-És cert. Tens raó. Preparava el Batxillerat.

-En quant a mi, la mare va quedar vídua als 25 anys i m'ensenyava de tal manera que quan vaig anar amb el Sr. Vigo m'hi avorria. Després, vaig anar amb el Sr. Viñas, fins el 34, i als Germans de les Escoles Cristianes, a Barcelona, per cursar estudis de Comerç.

-Encara no teníem 15 anys ens va sorprendre la guerra civil. Com gairebé tothom, recordo haver passat gana, fred i por. Vosaltres -família benestant, d'ordre i de creences religioses- com ho vàreu passar?

-Doncs, per comparació amb d'altres, bastant bé. Pel juliol del 36 estàvem a Viladrau, excepte l'avi. Com que dos o tres dies després de la revolta varen trucar a casa i ell no obrí, s'espantà, i parlant amb algun amic de la situació, el varen acompanyar amb tres o quatre milicians fins a Viladrau, amb la sorpresa dels vilatans, que no havien vist encara gent armada. Com que la seva estança allà era, per tant, prou coneguda, el campaner Carol li recomanà se n'anés a una masia del Pla de la Calma, al Montseny i, per no deixar-lo sol, el vaig acompanyar.

Fou una manera de conèixer com deurien viure els de l'edat mitjana, per camins de carro, sense llum ni aigua corrent i amb una subsistència pendent del blat que es collia, el bestiar que es criava, i les verdures de la feixa.

-Així i tot, i més tenint en compte l'antecedent del teu pare com a polític molletà que fou, vosaltres no apareixeu per l'escena política, i us dediqueu a la fàbrica de farina.

-Veuràs. Pel que m'han explicat, cap el 1916 ó 17 l'alcalde era el Sr. Frederic Ros. Alguns molletans volien desbancarlo i com que el pare -tindria llavors 24 ó 25 anys- sabia parlar, hi accedí i, per això, fou alcalde. A les següents eleccions, però, ja no es va voler presentar.

-Tu i jo, en canvi, si ens tornem a trobar, al voltant de l'església. Tinc fotocòpia d'un programa del 19 de març de 1941 on, entre d'altres actuacions, tu vas parlar de "Sant Josep, la seva festa i el seu folklore", mentre jo recitava, *La pedrada* de Gabriel y Galán. Quins records o anècdotes tens, d'aquelles actuacions?

-Una de ben curiosa: Pels volts de Nadal, Mn. Josep Casanoves volgué rifar un pollastre. En Plantada repartia els números i a mi em donava el 5. Posà la mà -innocent!- a la bossa i sortí el 5. Ell, que ho recordava, em senyala amb el dit i diu: "-El tens tu!". Però Mn. Josep que va creure potser que jo anava prou alimentat, intervingué per dir que no, que el tenia ell i que, per tant s'havia de tornar a rifar. Mira per on, l'única vegada a la vida que m'ha tocat quelcom, no me'n vaig poder aprofitar.

Per altra banda, fèiem Els Pastorets, i com que ja tenia carnet de 1.ª, amb el camió duia actors i decorats amunt i avall; a més, havia fet també, d'apuntador.

-Em sorprèn, l'any 82, amb un llibret "*El pa en la nostra alimentació*" traduït per tu, de l'ALEMANY, amb un pròleg molt atinat. I més

encara quan rebo una voluminosa novel·la -més de 600 pàgines- de l'escriptor RUS Alexander Solgenitsin. "*Un pavelló de cancerosos*" que diu a la tapa: "Traductor: Josep Moretó i Puigdomènech", amb una introducció de vuit pàgines que signa "El traductor". Quants idiomes domines, doncs?

-Cap! I no riguis, no. Coses que passen a la vida. Acabada la guerra vaig emmalaltir de tuberculosi pulmonar. La perspectiva d'un llarg repòs al llit sense altra distracció que escoltar la ràdio em féu pensar en què podria fer. Vaig comprar una gramàtica anglesa, un diccionari i dos o tres llibres i, al final, vaig adonar-me que no em calia el diccionari per llegir-los. Amb l'ameny, em va passar el mateix.

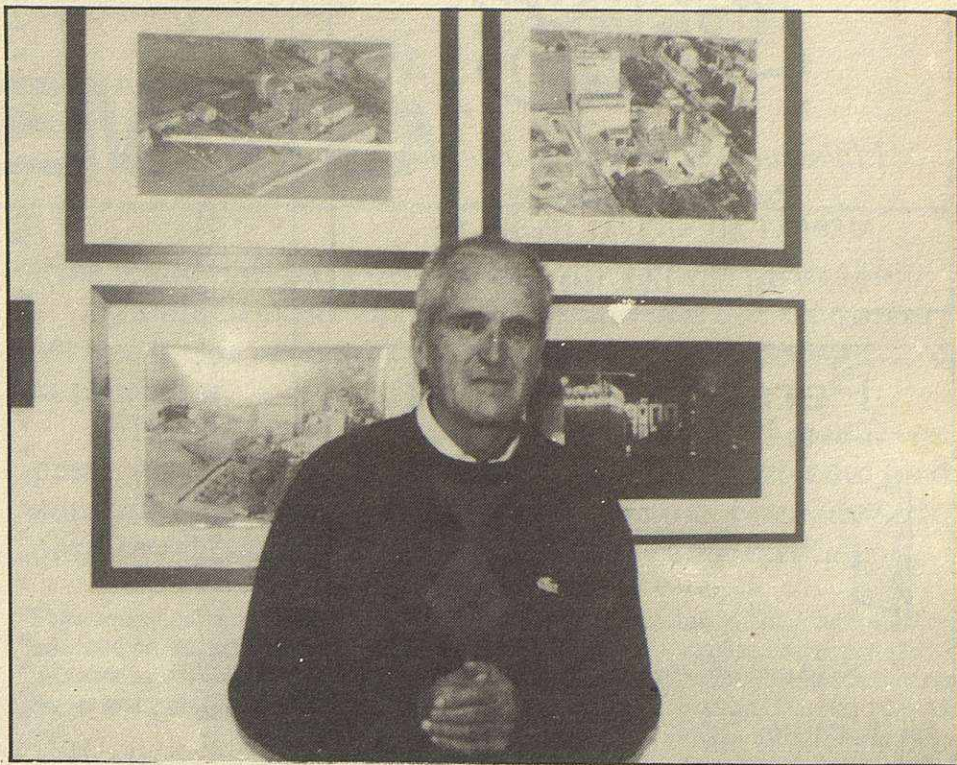
-Sense l'ajuda de cap professor? I amb el rus?

-Vaig llegir un article de "*La Vanguardia*" on es deia que l'aprenentatge dels caràcters ciríllics o eslaus era difícilíssim per una memòria de més de 50 anys, i fou com un rept per a mi i vaig comprar una gramàtica russa i, durant cinc o sis anys, donava un cp d'ull als llibres en rus que tenia, fins que la muller em digué que li semblava una feina inútil: "-Per què, en lloc de llegir-los, no proves de traduir-los al català?".

N'hi vaig fer cas i havent llegit que un editor acabava de publicar, del mateix Solgenitsin, "Un dia en la vida d'Ivan Desínsovix" vaig pensar que potser també li interessaria publicar el "meu". Així va ser com, al cap de pocs mesos, sortiria a la llum...

-I quants països has visitat?

-Cap, fins el 1950 que vaig casar-me i, per l'amistat d'una família italiana que certifica es faria càrrec de les despeses (llavors era imprescindible per obtenir el passaport, donada la falta de divises) vàrem visitar Itàlia. Més tard, i en aquells anys que era difícil viatjar, també Escòcia, Irlanda, Finlàndia

dia i Lapònia on, per cert, ens vàrem allotjar en els barracons que havia deixat l'exèrcit alemany, força confortables.

-En el programa de ràdio aludit, es parlava dels germans Moretó, tu, en Martí i Miquel com si encara regíssiu els tres, la Farinera. Malauradament, en Miquel va morir, en un desgraciat accident. Què me'n pots dir, del teu germà?

-Que era extraordinàriament modest. No volia impressionar a ningú. I era un superdotat: de nano, sempre fou el primer de la classe.

-És una característica de la família, no hi ha dubte. I diuen que la història es repeteix: quan va faltar el teu pare, dos oncles s'encarreguen de continuar la tasca, fins a fer-vos grans. Avui que, encara que per l'edat

podries jubilar-te'n, tens cura de la fàbrica, són els nebots (un d'ells ha estat present a l'entrevista) els que van prenent les regnes del negoci. Si, com deies al final d'aquell llibret "que mai no manqui el pa a ningú" com ens passà de joves a nosaltres, pel que fa a la farina de Cal Moretó, estic segur que no ens faltará!

Juan Aliguer

Assegurances **FORTUNY**

Anna Fortuny Soler

Berenguer III, n.º 74, 1er. pis
Tel. (93) 570 50 97 Fax (93) 570 72 13

08100 Mollet del Vallès
(Barcelona)

1968

1992

MUEBLES AVENIDA

una firma de prestigio

En Mollet del Vallés

Le esperamos en:

C/. Rafael Casanovas, 80-82

C/. Bernat Metge, 35

En Palau de Plegamans

Le esperamos en:

C/. Sant Joan, 7

Tel. 593 34 99

